

2.04 TIJDELIJKE VERKEERSMAATREGELEN RONDOM BOUWPLAATSEN

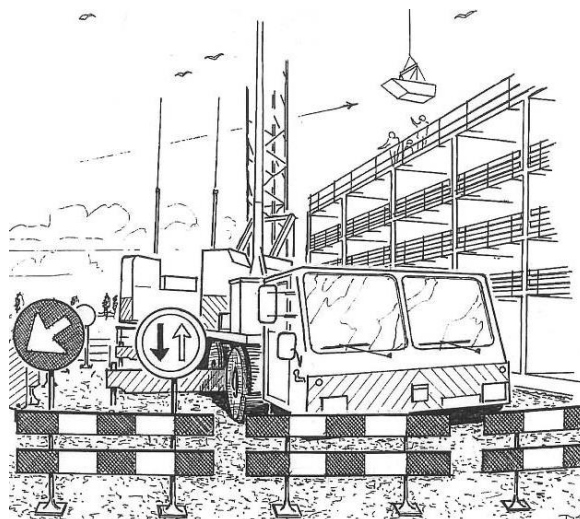
Bij wegwerkzaamheden is het gebruikelijk dat in samenwerking met de wegbeheerder de noodzakelijke wegafzettingen worden gerealiseerd. Bij bouwplaatsen is dit minder vanzelfsprekend, hoewel ook hier regelmatig risico bestaat voor onoverzichtelijke verkeerssituaties en aanrijdingen. Denk daarbij aan bouwplaatsen met een beperkt bouwterrein of bij werkzaamheden in een binnenstedelijke omgeving. Er kunnen werkzaamheden plaatsvinden op of dichtbij de openbare weg. Er ontstaat aanrijdgevaar door de onbekendheid met de situatie en door beperkte ruimte voor bouwverkeer om te manoeuvreren.

Normen en regels

Door bouwprojecten ontstaan tijdelijke situaties, zoals een in- en uitrit op een locatie, die voor weggebruikers onbekend zijn. Om bijtijds te kunnen reageren op een afwijkend weg- en verkeersbeeld is het van groot belang dat duidelijk wordt aangegeven welk verkeersgedrag wordt verwacht van een weggebruiker. Hij moet zich op tijd kunnen aanpassen aan een afwijkende verkeerssituatie. Daarom zijn voor het werken op of langs de weg door de CROW richtlijnen opgesteld, onder meer over afzettingen, bebordingen en tijdelijke barrières. Ze gelden ook voor kortdurende werkzaamheden. Om de herkenbaarheid te vergroten is getracht zoveel mogelijk te komen tot standaardmaatregelen.

De CROW-richtlijnen hebben geen formele wettelijke status, afwijken mag. Dit moet dan wel gemotiveerd worden en in overleg gebeuren met de wegbeheerder. Het veiligheidsniveau mag niet lager zijn dan het minimum dat de richtlijn voorschrijft.

Het Besluit bouwwerken leefomgeving (art. 7.5 en 7.5a) geeft aan dat er op verzoek van de vergunningverlener (meestal de gemeente, soms de provincie of het Rijk) een bouw- of sloopveiligheidsplan moet zijn. Hierin moet worden aangegeven wat de veiligheidsmaatregelen in de omgeving zijn.

Praktische invulling

Bij de keuze van verkeersmaatregelen moet in ieder geval rekening gehouden worden met de veiligheid van weggebruikers, die van de werknemers op de bouwplaats en de doorstroming van het verkeer.

Verantwoordelijkheden

Bij de verkeersveiligheid op de openbare weg spelen diverse partijen een rol, elk met zijn eigen taken, verantwoordelijkheden, bevoegdheden en aansprakelijkheden. Dit zijn de wegbeheerder, opdrachtgever, verkeersmanager, opdrachtnemer/aannemer, werkgever en werknemer.

Wegbeheerder, opdrachtgever en verkeersmanager

De wegbeheerder is verantwoordelijk voor de goede en veilige staat van de weg. In het Burgerlijk Wetboek is zijn risicoaansprakelijkheid geregeld. Voor bouw- of sloopwerkzaamheden waarbij een omgevingsvergunning verplicht is, kan de gemeente bij de aanvraag hiervan een aanvullend bouw- of sloopveiligheidsplan of een BLVC-plan (Bereikbaarheid, Leefbaarheid, Veiligheid - voor de omgeving - en Communicatie) eisen. Hierin moet de opdrachtgever aangeven hoe de veiligheid van de weg, de weggebruikers en de werknemers wordt gegarandeerd. De verkeersmanager, zoals genoemd in het A-blad Wegafzettingen, is verantwoordelijk voor het verkeersplan en de uitvoering daarvan.

Afsluiting van de weg of wegomleiding heeft de voorkeur boven afzettingen plaatsen (volgens de arbeidshygiënische strategie), maar is niet altijd toepasbaar bij kortdurende werkzaamheden. De bedrijven aangesloten bij de Governance Code Veiligheid in de Bouw stimuleren gemeenten om volledige wegafsluiting bij een bouwproject te kiezen. De voordelen hiervan zijn: meer veiligheid voor werkenden en passanten en meer duidelijkheid voor omwonenden, weggebruikers en medewerkers en meer efficiëntie (dus de werkzaamheden eerder afgerond).

Aannemer (werkgever en werknemers)

Maar ook voor niet-vergunningplichtige werkzaamheden, zoals bijvoorbeeld glazenwassen, is het een arbo-wettelijke verplichting van elke werkgever om de veiligheid van eigen werknemers en derden te waarborgen. Hij moet vooraf de risico's beoordelen in de RI&E en/of het V&G-plan. Op basis hiervan moeten de (tijdelijke) inrichtingsmaatregelen worden genomen.

Werknemers op hun beurt zijn verplicht om de ter beschikking gestelde middelen in goede staat te houden en te gebruiken. Bovendien mogen zij collega's en derden niet onnodig in gevaar brengen.

Bij werkzaamheden waarbij het Arbobesluit Bouwproces van kracht is, moet de bouwplaats deugdelijk zijn afgesloten, ook als er bijvoorbeeld steigers op de openbare weg staan.

Risicobeoordeling en maatregelen

Het in- en uitrijden bij bouwplaatsen en het opstellen van arbeidsmiddelen in de openbare ruimte zijn risico-volle activiteiten, omdat overige weggebruikers met een tijdelijk veranderde situatie worden geconfronteerd. De maatregelen moeten de te verwachten risico's afdekken. Uiteraard geldt het principe: hoe hoger de risico's, hoe zwaarder de maatregel. Risicobepalende factoren zijn:

- de locatie van de bouwplaats ten opzichte van de rijbaan;
- de intensiteit van het te verwachten gebruik van de rijbaan;
- de intensiteit van het gebruik van de uitrit(ten);
- omgevingsaspecten (trambanen, busstroken, scholen, losplaatsen voor winkels, etc.);
- zichtbeperkende obstakels (reclameborden, abri's, eigen arbeidsmiddelen, materiaalcontainers, etc.).

Afhankelijk van deze factoren moeten maatregelen getroffen worden in de vorm van in- en uitvoegstroken, tijdelijke verkeerslichten of verkeersborden. In CROW Publicatie 527 Werken op niet-autosnelwegen (96b) is een indruk te krijgen van de mogelijk noodzakelijke maatregelen. De 'Plaatsingsinstructie wegafzettingen' op de website van Vlandis geeft een korte samenvatting hiervan met onder andere afzettingen en bebording op het voetpad, fietspad of rijbaan.

In sommige gevallen is ook een snelheidsbeperking op de rijbaan noodzakelijk. Laat bij één of meer risico-bepalende elementen een gespecialiseerd bedrijf de verkeersvoorzieningen treffen, uiteraard wel vooraf beoordeeld door de wegbeheerder.

Het plaatsen van verkeersmaatregelen kan fysiek belastend zijn. In combinatie met het werken langs de weg en het risico van aanrijding is het verstandig hier rekening mee te houden bij de bepaling van het benodigd aantal medewerkers.

Aanrijd- en retourroute

Voor een bouwproject zijn over het algemeen een groot aantal transporten nodig. Dit kan bijzondere risico's veroorzaken voor zowel de chauffeur als de overige verkeersdeelnemers. De volgende maatregelen kunnen deze risico's beperken:

- Mijd de spits, drukke oversteekplaatsen en smalle routes.
- Voorkom dat bouwverkeer stopt op een onveilige locatie en richt een bufferparkeerplaats (hub) in.
- Bepaal de omvang van de draaicirkel tijdens het in- en uitrijden en kies een geschikte locatie van de in- en uitrit.
- Rijd linksaf de bouwplaats op. Dit voorkomt aanrijdgevaar door slecht zicht op fietsers en voetgangers, wat bij rechtsaf oprijden wel het geval is.
- Voorkom dat bouwverkeer achteruit de openbare weg oprijdt om de bouwlocatie te kunnen verlaten.

In- en uitritten van de bouwplaats

Elke toegang tot een bouwplaats moet zodanig zijn ingericht dat het in- en uitrijden veilig kan gebeuren, dat de veiligheid van de overige weggebruikers geborgd is en dat onbevoegden het bouwterrein niet inrijden. De volgende maatregelen kunnen worden genomen:

- Neem in ieder geval contact op met de verantwoordelijke wegbeheerder en stel in gezamenlijk overleg vast welke tijdelijke verkeersmaatregelen noodzakelijk zijn.
- Laat de gemaakte afspraken met situatieschetsen (inclusief maatvoering) schriftelijk vastleggen, zodat hier later geen onduidelijkheid over kan bestaan.
 - Kies maatregelen die passen bij de snelheid van het aangrenzende verkeer en de verkeersruimte. Bij een hoge verkeerssnelheid kunnen een tijdelijke aanvullende verkeersruimte (een invoeg- of uitvoeg-

strook) en verkeerslichten nodig zijn.

- Kies maatregelen die passen bij het aantal verkeersbewegingen; bij een groot aantal bewegingen zijn meer permanente maatregelen nodig. Kies voor specifieke maatregelen voor trage en langzame voertuigen (vanwege bijzonder transport).
- Spreek duidelijk af wie de verkeersmaatregelen regelmatig controleert en zo nodig herstelt.
- Ondanks de getroffen verkeersmaatregelen blijft men verantwoordelijk voor zijn eigen veiligheid en voor die van collega's. Blijf het verkeer dan ook in de gaten houden.
- Zorg dat tijdelijke maatregelen niet in strijd zijn met aanwezige permanente maatregelen. Laat deze zo nodig afdekken.
- Zet de tijdelijke verkeersmaatregelen op de juiste plaatsen en stel ze stabiel op.
- Plaats borden zichtbaar en voorkom een overmaat aan borden. Dit werkt alleen maar verwarrend. Gebruik alleen goed onderhouden borden, bakens, hekken, pionnen e.d.
- Zorg voor een deugdelijke afzetting, die niet om kan vallen of waaien. Houd rekening met slechtzienden en blinden.
- Controleer de afzettingen voor aanvang van de werkzaamheden.
- Parkeer geen voertuigen op onoverzichtelijke plaatsen (bochten, viaducten) en voor kruispunten.
- Zorg voor voorlichting en instructie aan de medewerkers over de te nemen maatregelen en houd toezicht op de naleving ervan.
- Laat na einde van het werk de afzetting niet onnodig lang staan.

Zelf regelen van het verkeer

De meeste ongevallen met bouwverkeer hebben te maken met achteruit rijden. Voorkom achteruit rijden daarom zoveel mogelijk. Is keren op de bouw niet mogelijk, dan moet het bouwverkeer achteruit op de bouwplaats inrijden en vooruit uitrijden. De chauffeur heeft bij het achteruit inrijden namelijk beperkt zicht op de overige weggebruikers. Het komt soms voor dat bouwplaatsmedewerkers meehelpen met het regelen van het verkeer bij het in- en uitrijden van bouwverkeer. Dit is slechts toegestaan zolang er alleen aanwijzingen aan de chauffeur gegeven worden bij het achteruitrijden. Men heeft echter geen bevoegdheid om het overige verkeer te laten stoppen. Dit is voorbehouden aan een professionele verkeersregelaar. De weggebruikers moeten zelf anticiperen op de manoeuvres van het achteruitrijdende voertuig en zo nodig stoppen. Voor de herkenbaarheid is het wel aan te bevelen om een oranje veiligheidsvest te dragen. Het heeft de voorkeur om beroepsmatige verkeersregelaars in te zetten. Deze zijn goed opgeleid en hebben wel bevoegdheden om het verkeer te regelen.

Laden en lossen bij bouwplaatsen

In principe moet het laden en lossen van voertuigen met heftrucks of hijskranen op de bouwplaats plaatsvinden. Door ruimtegebrek is dit echter niet altijd mogelijk. Bij het laden en lossen buiten de bouwplaats zullen daarom extra (verkeers-)maatregelen getroffen moeten worden om conflictsituaties met overige weggebruikers te voorkomen. De opstelling ten opzichte van de rijbaan bepaalt de verkeersmaatregelen. Ook spelen de machinegebonden risico's een grote rol. Denk hierbij aan knelgevaar en vallende voorwerpen bij een mobiele- of autolaadkraan en de daarbij behorende veiligheidszones volgens de Landelijke Richtlijn Bouw- en Sloopveiligheid. Fietzers en voetgangers moeten daarom worden omgeleid. Voor situaties waar dit niet mogelijk is of waar rekening moet worden gehouden met passanten, die zich lastig laten leiden, zullen vangvoorzieningen (vangschotten, doorloopcontainers) aangelegd moeten worden. Laat deze voorzieningen berekenen door een constructeur.

Hoogwerker op de openbare weg

De volgende maatregelen kunnen worden genomen bij de opstelling van een hoogwerker op de weg:

- in principe opstellen buiten de spitsperioden (woon-werkverkeer, scholieren);
- werkgebied afgezet met schildjes en hekken;
- eventuele stempels- en uithouders aanvullend gemarkeerd;
- fietsers en voetgangers niet tussen de gevel en de hoogwerker door laten gaan;
- bebording voetgangers oversteken.

Kraanopstelling buiten de bouwplaats

Dit zijn de mogelijke verkeersmaatregelen bij de opstelling van een kraan op de openbare weg:

- bebording wegversmalling aan beide zijden van de weg;
- zo nodig borden snelheidsbeperking met bord 'Werk in uitvoering';
- retro-reflecterende hekken op de kopzijden van de kraan met de voorrangsregeling;
- langsafzetting met bijvoorbeeld schildjes of pionnen (rood-wit reflecterend);
- fietsers en voetgangers omleiden;
- het ladende of lossende voertuig of tijdelijke opslag van materiaal eveneens binnen de afzettingen plaatsen;
- voorkomen van rijden tegen de rijrichting in;
- het 'Einde alle verboden'-bord niet vergeten.

Parkeerplaatsen

- Maak een inschatting van het aantal benodigde parkeerplaatsen voor personeel en bezoekers.
- Overleg met de omringende grondeigenaren en beheerders van parkeerplaatsen over een mogelijke locatie van parkeren.
- Houd rekening met personenauto's, maar ook met busjes. Hierin wordt vaak klein materieel en materiaal aangevoerd. Maak duidelijke (contractuele) afspraken om onnodige verkeersbewegingen te voorkomen en parkeren helder te maken.

Organisatie en communicatie

In het bouw- of sloopveiligheidsplan of het BLVC-plan moet omschreven worden hoe de medewerkers (bijv. chauffeurs) worden geïnformeerd over hun verantwoordelijkheid en taken, zodat de maatregelen worden getroffen. Leg dit ook vast in de contracten. Het is verstandig en vaak ook nodig om de omringende betrokkenen (bewoners, winkeliers, verkeersdeelnemers, hulpdiensten) te informeren over het voorkomen of beperken van risico's, hinder en overlast voor hen.

Verwijzing

- Besluit bouwwerken leefomgeving art. 7.5 en 7.5a.
- Reglement Verkeersregels en Verkeerstekens (RVV).
- Besluit Administratieve Bepalingen inzake Wegverkeer (BABW).
- Publicatieserie Werk in Uitvoering, CROW Ede, met onder andere:
 - Publicatie 525 Specificaties voor materiaal en materieel (96a/96b).
 - Publicatie 526 Beleid en proces (96a/96b).
 - Publicatie 527 Werken op niet-autosnelwegen (96b).
 - Publicatie 530b Handboek Standaardmaatregelen op niet-autosnelwegen.
- A-blad Wegafzettingen plaatsen, onderhouden en verwijderen. Juni 2019. Vlandis, Harderwijk.
- Plaatsingsinstructie wegafzettingen. Vlandis, Harderwijk.
- Governance Code Veiligheid in de Bouw: Gemeenten staan achter 'volledig afsluiten'.
- Landelijke Richtlijn Bouw- en Sloopveiligheid. BWTinfo, Vereniging Bouw & Woningtoezicht Nederland.
- Abomafoons:
 - 2.01 Bouwplaatsvoorzieningen.
 - 2.02 Bouwwegen.
 - 2.06 Grondwerk, putten en sleuven.
 - 2.08 Afscherming en beveiliging bouwterrein na werktijd.
 - 3.24 Hijsen in de bebouwde omgeving.
 - 5.07 Hoogwerkers.

Datum: April 2024

Wijzigingen ten opzichte van vorige uitgave

- Besluit bouwwerken leefomgeving art. 7.5 en 7.5a over de risicomatrix en een bouw- of sloopveiligheidsplan met daarin de tijdelijke verkeersmaatregelen (in plaats van Bouwbesluit 2012 art. 8.7).
- Bedrijven aangesloten bij de Governance Code Veiligheid Bouw stimuleren gemeenten om volledige wegafsluiting bij een bouwproject te kiezen.
- Aan te houden veiligheidsafstanden volgens de Landelijke Richtlijn Bouw- en Sloopveiligheid.

Controlelijst Tijdelijke verkeersmaatregelen rondom bouwplaatsen

Project/locatie:

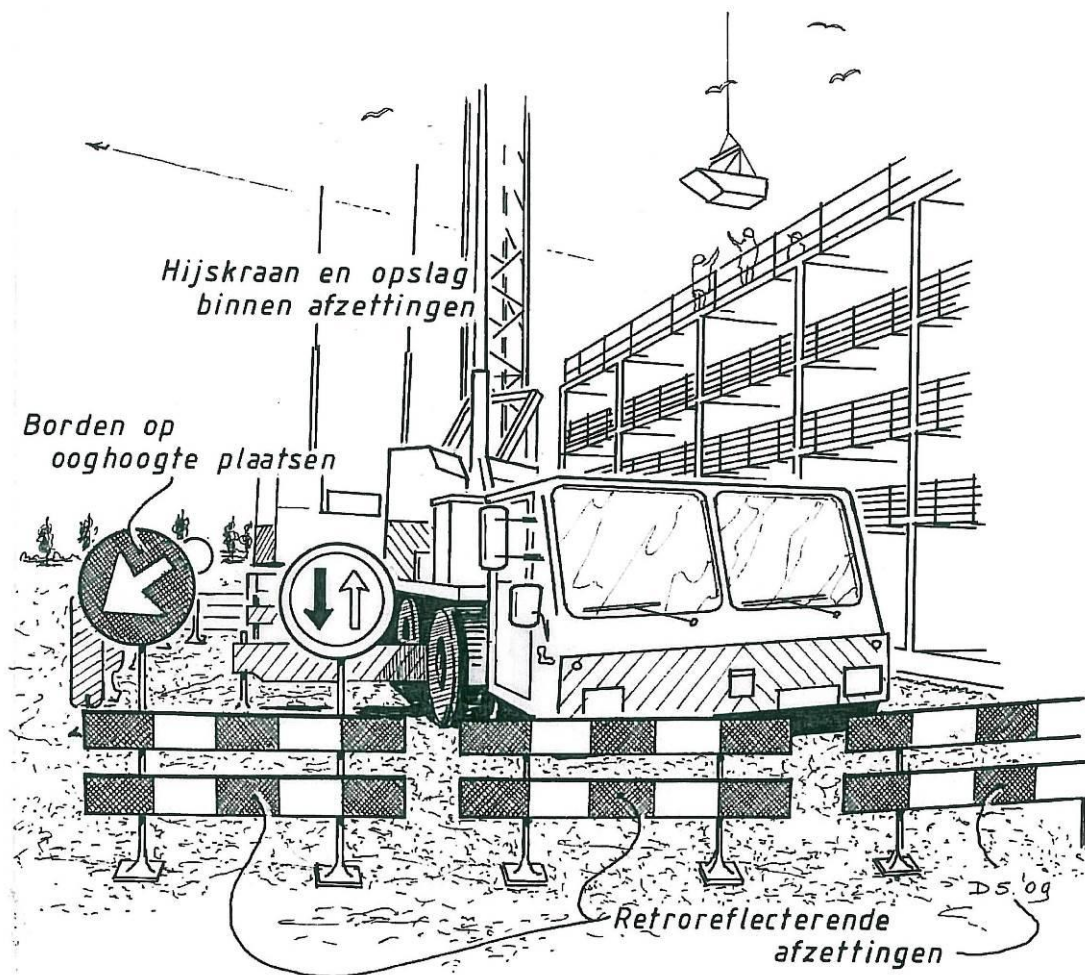
Ingevuld door:

Datum:

Aandachtspunten	Opmerkingen*) (in orde/niet in orde/nvt)		
01 Verkeersmaatregelen			
- overleg met wegbeheerder _____ - borden, hekken, schildjes, pionnen in goede staat _____ - verwijderen na einde werktijd _____			
02 Fietzers en voetgangers			
- borden voor omleidingsroutes _____ - omleidingsroutes buiten draai- en hijsgebied van hijskraan of werkgebied van hoogwerker _____			
03 In- en uitritten bouwplaats			
- bouwverkeer bij voorkeur vooruit, maar eventueel achteruit inrijden en vooruit uitrijden _____ - trambanen, busstroken, oversteekplaatsen, abri's zichtbaar _____ - veiligheidsvest voor verkeersbegeleider uitrijdend voertuig _____ - eventueel opgeleide verkeersregelaar (professioneel) bij complexere situaties _____			
04 Opstelling hoogwerker			
- stabiel opgesteld _____ - stempels en uithouders gemarkeerd _____ - werkgebied afgezet _____			
05 Opstelling hijskraan en ladend/lossend voertuig			
- lossen en opslag binnen afzettingen _____ - borden voor wegversmalling geplaatst _____ - retro-reflecterende afzettingen _____ - langs-afzetting met schildjes of pionnen _____			
06 Parkeerplaatsen			
- overleg met omgeving _____ - benodigde plaatsen (medewerkers, bezoekers, busjes met klein materiaal/materieel) _____			
07 Organisatie en communicatie			
- bouw- of sloopveiligheidsplan/BLVC-plan _____ - communicatie naar omgeving _____			
Toelichting			

*) Bij tekortkomingen: hieronder beschrijving van bijzonderheden en maatregelen

Toolbox Tijdelijke verkeersmaatregelen rondom bouwplaatsen

Overige aandachtspunten

- Maatregelen in overleg met de wegbeheerder (bijtijds afstemmen).
- Parkeerplaatsen organiseren.
- Omgeving informeren.
- Bouwverkeer bij voorkeur vooruit, maar eventueel achteruit de bouwplaats laten inrijden en vooruit verlaten.
- Begeleider voor bouwverkeer draagt veiligheidsvest.
- Borden, hekken, schildjes en pionnen stabiel, in goede staat en zichtbaar plaatsen.
- Geen roodwit lint gebruiken.
- Fietzers en voetgangers omleiden.
- Het overige verkeer in de gaten houden.
- Na einde werk de afzettingen verwijderen.

ABOMAFOON

© een uitgave van Aboma Consultancy

Heeft u naar aanleiding van deze informatie vragen, opmerkingen of verbeter suggesties, geef het aan ons door via info@aboma.nl
Wij helpen u graag!

Maxwellstraat 49 a
Postbus 141
6710 BC Ede
tel. 0318 69 19 20
www.aboma.nl

